

SPUTNIKIS

1957. gada 4. oktobrī no Kazahijas republikā dislocētā Baikonuras kosmodroma Padomju Savienība palaida pirmo Zemes mākslīgo pavadoni «Sputnik-1». Tā diametrs bija 58 centimetri, masa – 83,6 kilogrami. Apli apkārt Zemei tas veica 96 minūtēs un 12 sekundēs.

Nākamā mēneša trešajā datumā tikpat veiksmīgi tika palaists «Sputnik-2», tajā atradās suns Laika – pirmais kosmosā nogādātais dzīvnieks, taču šis pavadonis neatgriezās uz Zemes, un Laika kļuva par kosmosa bioloģisko pētījumu upuri.

*(No izdevniecības «Kodansja»
rakstu krājuma «Pasaules vēstures hronika»)*

Sava mūža divdesmit otrajā pavasarī Sumire (japāniski tā dēvē vijolīti) pirmoreiz iemīlējās. Tā bija kvēla mīlestība – ista viesuļvētra, kas brāžas pāri plašam lidzenumam, gāžot zemē vai raujot gaisā visu, kas gadās ceļā, un, bezjēdzīgi plosot paķerto, neatstāj aiz sevis nevienu neskartu vietīņu. Tad, nemazinot savu varenību, pārjono pāri okeānam, lai cietsirdīgi sagrautu Ankorvatu*, nosvilinātu Indijas mežus līdz ar visiem žēlumu pelnījušajiem tīģeru bariem un beidzot, pārvērtusies Persijas tuksnešu smilšu virpulī, aizbērtu kādu turienes eksotisko cietokšņpilsētu. Patiešām brīnišķīga, pieminekli pelnījusi mīlestība. Bet iemīļotā persona bija septiņpadsmit gadus vecāka par Sumiri un jau precējusies. Turklāt jāpiebilst, ka tā bija sieviete, – ar sievieti viss sākas un viss (gandrīz viss) arī beidzas.

Ap to laiku Sumire tik tiešām izmisīgi cīnījās, lai kļūtu par profesionālu rakstnieci. Kaut gan katra cilvēka dzīvē ir daudz izvēles iespēju, viņa neredzēja citu ceļu, kā vien tapt par romānu rakstnieci. Viņas

* Hinduistu templis Kambodžā, celts ap 1113.–1150. gadu.

apņēmība, kas bija stingra kā Čitose kalnu* grēdas klints, neatstāja vietu nekādiem kompromisiem. Starp viņas ikdienas dzīvi un literāro apņēmību nebija ne mazākās spraudziņas, pat ne mata tiesas.

Absolvējusi Kanagavas prefektūras municipālo ģimnāziju, Sumire iestājās kādas pieticīgas privātās universitātes literatūras un mākslas fakultātē Tokijā. Tomēr šī mācību iestāde nebija viņai piemērota. Tāla no jebkādiem avangardiskiem pasākumiem, šī augstskola ar savu maigo apkārtējo vidi neatbilda reālajai dzīvei – proti, nesniedza to, ko Sumire bija cerējusi gūt, tādēļ it visā viņa piedzīvoja dziļu vilšanos. Lielākā daļa studējošo likās neglābjami garlaicīgi un viduvēji otrās šķiras eksemplāri (taisnību sakot, arī es tāds biju). Tādēļ pirms trešā kursa Sumire pēkšņi uzrakstīja iesniegumu par studiju pārtraukšanu un pazuda no universitātes. Tobrīd viņa bija nonākusi pie slēdziena, ka vairs nevēlas veltīgi tērēt laiku. Arī es domāju, ka to varētu uzskatīt par prātīgu soli. Tomēr jāsaka – ja atļauts izplūst drosmīgos vispārīgos prātojumos –, ka mūsu nepilnīgajā dzīvē zināmā mērā vajadzīga arī tāda veltīga laika tērēšana. Ja no nepilnīgās cilvēka dzīves izzustu viss nevajadzīgais, tad tā vairs nebūtu pat nepilnīga.

Vārdu sakot, viņa bija neglābjama romantiķe un nepiekāpīga ciniķe vai, vēl precīzāk, – dzīvi pavisam nezinoša. Sākusi par kaut ko plāpāt, viņa nespēja apturēt vārdu plūdus, bet, esot kopā ar sev netukamiem cilvēkiem (un tādu pasaulē bija vairākums), pat muti nepavēra. Viņa aizrautīgi smēķēja un, braucot vilcienā, obligāti nozaudēja biļeti. It bieži ieģrima kaut kādās dziļās pārdomās, tādos gadījumos viņa aizmirsa pat ieturēt maltīti. Kalsna kā kara laika bāreņi vecās itāliešu kinofilmās, ar plaši ieplestām acīm, kas urbās apkārtņē. Labāk par jebkādiem vārdiem priekšstatu par viņu sniegtu foto, diemžēl

* Tiešā tulkojumā: Tūkstoš gadu kalni, atrodas Japānā, Hokaido salā.

man neviena nav. Viņai ārkārtīgi nepatika fotografēties un nebija arī ne mazākās vēlmes atstāt nākamajam paaudzēm kādu «Mākslinieces portretu jaunībā»*. Ja atrastos tā laika Sumires fotoattēls, tad, manuprāt, tas noteikti būtu rets un vērtīgs dokuments, kas dotu priekšstatu par to, kādas rakstura īpašības var piemist cilvēkam.

Sajukusi notikumu secība, tādēļ jāapstājas un jāpasaka, ka sievieti, kurā bija iemīļiesies Sumire, sauca Mjū. Šajā miļvārdiņā viņu dēvēja visi apkārtējie. (Īstais vārds man nebija zināms, tādēļ turpmākajās dienās piedzīvoju zināmas grūtības, bet nu jau atkal esmu aizstēdzies notikumiem priekšā.) Pēc tautības viņa bija korejiete, bet korejiešu valodā nespēja pateikt ne pušplēsta vārda, līdz trešajā gadu desmitā viņai radās apņēmība šo valodu iemācīties. Dzimumsi un uzaugusi Japānā, studējusi Francijas mūzikas akadēmijā, tādēļ brīvi runāja ne tikai japāņu, bet arī franču un angļu valodā. Allaž izskatījās izsmalcināti, viņas augumu greznoja sikas, bet dārgas rotaslietas; pārvietojās ar 12 cilindru tumšzilu jaguāru.

Ar Mjū tiekoties pirmoreiz, Sumire uzsāka sarunu par Džeka Keruaka romāniem. Tajā laikā viņa bija līdz ausīm ieģrimusi šā rakstnieka daiļdarbu pasaulē. Sumire laiku pa laikam mainīja savus literāros elkus, un tobrīd par viņas savdabīgo partneri bija kļuvis mazliet «no laikmeta atpalikušais» Keruaks. Viņas mēteļa kabatā allaž bija iebāzts «Ceļā» vai «Vientulīgā ceļotāja» nobružātais sējums – lai katru brīvu brīdi būtu iespējams pārlapot šo grāmatīņu lappuses. Ja kāda rindkopa pievērsa īpašu uzmanību, tā ar zīmuli tika atzīmēta un ar prieku iegaumēta kā kaut kas līdzīgs svēto sūtru pantiem. «Vientulīgajā ceļotājā» viņas sirdi visvairāk aizkustināja stāsts par meža ugunsgrēku uzraugu. Kādā mazā būdiņā augsta kalna galotnē

* Norāde uz īru rakstnieka Džeimsa Džoisa (1882–1941) autobiogrāfisko romānu «Mākslinieces portrets jaunībā» (1916), kurā pirmoreiz izmantota apziņas plūsmas metode.

Keruaks pilnīgā vientulībā pavadīja veselus trīs mēnešus, iejūtoties meža ugunsgrēku uzrauga lomā. Sumire labprāt citēja to rindkopu.

«Ikvienam cilvēkam savas dzīves laikā vismaz reizi vajadzētu nokļūt mežonīgā vidē un izbaudīt veselīgu, zināmā mērā pat garlaidīgu vientulību, tad viņš atklātu, ka var paļauties tikai pats uz sevi, un apzinātu savas patiesās spējas.»

– Vai tev neliekas, ka tas ir brīnišķīgi? – viņa uzrunāja mani. – Ik dienu nostāties kalna virsotnē, vērties apkārt visu trīssimt sešdesmit grādu robežās, lai pārliecinātos, vai no kalniem augšup neceļas melni dūmi. Un tas ir viss vienas dienas darbs. Pēc tam var lasīt grāmatas, cik tik gribas, vai rakstīt romānus. Naktij iestājoties, ap būdiņu slaištās milzīgi, pinkaini lāči. Tieši pēc tādas dzīves es tiecos! Salīdzinājumā ar to augstskolas literatūras un mākslas fakultāte ir kaut kas līdzīgs gurķīša nokaltušajam ziedkausiņam.

– Problēma ir tā, ka jebkuram kādudien tik un tā ir jānokāpj no kalna, – es izklāstīju savu viedokli. Bet šķiet, ka mans reālistiski triviālais uzskats viņas sirdi kā allaž neko daudz neaizkustināja.

Sumire nopietni gudroja, kā varētu kļūt līdzīga Keruaka romānu varoņiem, – viņa centās būt mežonīga, vēsa, pārspilēta. Sabāzusi rokas kabatās, sajaukusi matus un uzlikusi brilles melnā celuloīda ietvarā kā Dizijs Gelespijs*, kaut gan redze nemaz nebija tik vāja, viņa nez kāpēc naidīgi lūkojās debesīs. Gandrīz vienmēr viņai mugurā bija lietotu apģērbu veikalā pirktā maisveidīga žakete no tvīda, bet kājās – rupji darba apavi. Un, ja kaut kur uz sejas izdīgtu bārda, viņa to noteikti audzētu.

Vispārpieņemtajā nozīmē Sumiri nevarētu saukt par skaistuli. Vaigi iekrituši, mute pārāk plata, turklāt mazliet iešķība. Deguns

* Dizijs Gelespijs (1917–1993) – amerikāņu džeza trompetists, grupas vadītājs un komponists, bopa novirziena līderis.

mazs, nedaudz uzrauts. Sirsnīga sejas izteiksme, viņa cienija humoru, tomēr gandrīz nekad skaļi nesmejās. Viņa bija maza auguma un, pat būdama labā garastāvoklī, runāja tik aizskaroši, it kā meklētu strīdu. Likās, ka viņa rokās ne reizi nav turējusi nedz lūpu krāsu, nedz skropstu tušu. Turklāt neizprotama šķita viņas nezināšana, ka arī krūšturiem mēdz būt izmēri. Un tomēr Sumirei piemita kaut kas īpašs, kas vilināja un saistīja cilvēku sirdis. Nemāku izskaidrot, kas tas bija, taču, ielūkojoties dziļāk viņas acīs, to varēja saskatīt.

Varbūt tas izklausīsies dīvaini, bet es tomēr pateikšu, ka biju iemīlējies Sumirē. Mana sirds juta spēcīgu vilinājumu jau kopš pašas pirmās mūsu sarunas, un pamazām kļuva skaidrs, ka atpakaļceļa vairs nav. Ilgu laiku manā dzīvē neeksistēja nekas cits, kā tikai Sumire. Pats par sevi saprotams, es ne reizi vien centos izskaidrot viņai savas jūtas, bet, sastopot Sumires skatienu, nez kāpēc nevarēju atrast vārdus, kuru jēga spētu paust to, ko jutu. Var jau būt, ka galu galā tas man nāca tikai par labu, jo viņa mani droši vien apveltītu ar skaļiem smiekliem, ja es tiešām būtu spējis prasmīgi atainot savas izjūtas.

Kamēr es izturējos pret Sumiri kā pret «draugu», man bija sakari ar divām trijām citām meitenēm. (Tas nenozīmē, ka es neatceros, cik viņu bija. Viss atkarīgs no tā, kā skaita, – var teikt divas, var teikt trīs.) Ja pieminētu arī tās, ar kurām pārgulēju tikai vienu vai divas reizes, tad saraksts būtu mazliet garāks. Bet, pat nonākot fiziskā saskarē ar viņām, es bieži domāju par Sumiri. Kaut kur mana prāta kaktiņā blāvāks vai spilgtāks allaž mājāja Sumires tēls. Es iedomājos, ka manos apskāvienos patiesībā atrodas viņa. Bet tas jau nebija nopietni ņemams. Taču, pirms spriedelēt, vai tā tiešām bija vai nebija, jāsaka skaidri un gaiši, ka tā nevarēja nebūt!

Bet nu atgriezīsimies pie stāsta par Sumires sakariem ar Mjū.

Mjū bija dzirdējusi Džeka Keruaka vārdu un kā pa miglu apjauta, ka viņš ir kāds rakstnieks. Bet neko konkrētāk viņa nekādi nespēja atcerēties. «Keruaks, Keruaks... Vai tas nebija Sputņiks?»

Sumire nesaprata, ko Mjū ar to gribēja teikt. Turot gaisā nazi un dakšiņu, viņa mazliet padomāja: – Sputņiks? Sputņiks laikam ir Padomju Savienības Zemes mākslīgais pavadoņs, ko pirmo reizi palaida kosmosā piecdesmitajos gados. Bet Džeks Keruaks ir amerikāņu rakstnieks. Laikmeta ziņā tiešām sakrīt...

– Vai tad galu galā tolaik to rakstnieku nemēdza saukt šādā vārdā? – Mjū vaicāja. Un, it kā cenzdamās kaut ko saskatīt savas īpatnējās atmiņu krūkas dibenā, ar pirkstu galiem apļveidīgi glāstīja galda virsmu.

– Sputņiks?...

– Jā, tas ir literāra strāvojuma nosaukums. Laikam kāds grupējums. Jā, tieši tāds kā Sirakabas grupa*.

Beidzot Sumire atgādās: – Bitņiks!

Mjū ar salveti noslaucīja muti. – Bitņiks, Sputņiks... Es allaž piemirstu šos terminus. Tāpat kā «Kemmu restaurāciju** vai «Rapallo ligumu***». Tā vai citādi, bet tas viss noticis sirmā senatnē.

Iestājās viegls klusums, kas it kā deva mājienu par laika plūdumu.

– Rapallo ligums? – Sumire pārjautāja.

Mjū uzsmaidīja. Milīgs, sirsnīgs smaids, it kā pēc ilga laika izvilktu no kādas atvilktnes dziļumiem. Izteiksmīgi piemiegtas acis. Pastiepusi roku, viņa ar pieciem tievajiem, garajiem pirkstiem vēl mazliet uzbuzināja jau tā kuplos Sumires matus. Tik tiešām nepiespiesta, dabiska ricība, Sumire varēja atbildēt tikai ar smiekliem.

* «Sirakaba» («Baltais Bērzs») – Japānā populārs literārs žurnāls un rakstnieku apvienība 20. gs. pirmajā pusē.

** Japānas imperatora varas restaurācija Kemmu ēras gados (1334–1336).

*** Noslēgts 1922. gadā starp Padomju Savienību un Vāciju.

Kopš tā laika Sumire klusībā Mjū sauca par Miļoto Sputņiku. Sumirei patika, kā skanēja šis vārds. Tas viņai lika atcerēties suni Laiku. Zemes mākslīgais pavadoņs, kas nedzirdams šķērso Visuma tumsu. Suniša mirdzošais acu pāris lūkojas caur mazu lodziņu. Nez ko tas suns varēja saskatīt bezgalīgajā kosmiskajā vientulībā?

Šī saruna par Sputņiku notika Sumires māsiņas kāzu mielasta laikā kādā greznā viesnīcā Tokijā, Akasakas rajonā. Necik tuva Sumirei tā māsiņa nebija (drīzāk šķita neciešama), un vispār tādi kāzu mielasti Sumirei likās kā spīdzināšana, taču šoreiz dažādu apstākļu sakritība neļāva viņai izvairīties no šā pasākuma. Sumirei vieta bija ierādīta blakus Mjū, abas sēdēja pie viena galda. Mjū nelikās sevišķi runīga, tomēr no viņas teiktā varēja saprast, ka viņa Sumires māsiņai mācījusi klavierspēli iestājesāmeniem mūzikas akadēmijā vai kaut kā citādi palīdzējusi. Tas nozīmēja, ka saskarsme nav bijusi ilgstoša un cieša, tomēr šķita, ka Mjū izjūt nepieciešamību pateikties par viņai izrādīto uzmanību.

Brīdi, kad Mjū pieskārs viņas matiem, Sumire viņā uzreiz iemīlējās, un var teikt, ka tas notika gandrīz refleksīvi, – it kā, šķērsojot plašu lauku, pēkšņi būtu trāpījis mērens zibens. Laikam jau tas nebija nekas cits, kā vien mākslinieciska atklāsme. Bet fakts, ka persona, kurā viņa iemīlējusies, ir sieviete, Sumirei tajā brīdī nekādas problēmas nesagādāja.

Cik man zināms, līdz tam Sumirei nebija tādu draugu, ko varētu dēvēt par miļotajiem. Ja nu vienīgi tie daži puīši ģimnāzijas laikā, ar kuriem kopā viņa gāja skatīties kinofilmas un devās papeldēt. Es domāju, ka nekādas dziļākas attiecības starp viņiem nevarēja būt. Sumires pelēko šuniņu lielākā daļa parasti bija nemitīgi aizņemta – tur valdīja kvēla vēlme kļūt par rakstnieci, un tas nozīmēja, ka nevienam nebija pa spēkam pilnīgi savaldzināt viņas sirdi. Ja ģimnāzijas gados viņa tomēr bija piedzīvojusi dzimumaktu (vai kaut ko

tamlīdzīgu), tad to nevarēja rosināt ne dzimumdziņa, nedz arī mīlestība, bet acīmredzot vienīgi literāra ziņkārība.

– Taisnību sakot, es nespēju saprast, kas ir tas, ko mēdz dēvēt par dzimumdziņu, – Sumire reiz drūmā noskaņojumā atzinās. (Liekas, tas notika īsi pirms viņas izstāšanās no augstskolas. Pēc piecām banānu daikiri glāzēm viņa bija krietni iereibusi.)

– Kā tā uzrodas? Kādas ir jūsu domas par to?

– Dzimumdziņu nav jāmēģina izprast, – es klāstīju savu ierasto prātulu. – Tā vienkārši ir!

Pēc šiem vārdiem viņa labu brīdi pētīja manu seju, it kā tā izskatītos pēc kāda divaina dzinējspēka iedarbināta mehānisma. Tad, zaudējusi interesi, pavērās griestos. Līdz ar to saruna bija galā. Viņa laikam nodomāja, ka ar mani par tādu lietu vairāk nav vērts tērzēt.

Sumire dzimusi Čigasaki*. Viņas māja atradās tuvu jūras kras-tam, tādēļ bieži vien vēja nestas smiltis, sitoties logos, radīja šņirkstošas skaņas. Viņas tēvam Jokohamā piederēja zobārstniecības kabi-nets. Viņš bija ļoti elegants vīrietis, ar klasiskas formas degunu, izskatījās līdzīgs Gregorijam Pekam filmā «Apmātais». Viņa izteicās, ka diemžēl nav pārmantojusi šādu degunu. Arī viņas jaunākais brālis nav ar tādu apveltīts. Sumire reizēm divaini prātoja, kā gan šādu de-gunu gēni varējuši izzust. Ja tie patiešām uz visiem laikiem nogrem-dēti kaut kur iedzimtības upes dibenā, tad laikam varētu teikt, ka zudumā gājuši kultūras vērtība. Tik lielisks bija šis deguns!

Pats par sevi saprotams, ka ļoti elegantais Sumires tēvs bija ārkār-tīgi populārs to sieviešu vidū, kas dzīvoja gan pašā Jokohamā, gan tās apkārtnē un sirga ar kādu zobu kaiti. Savā zobārstniecības kabinetā viņš gandrīz līdz acīm uzmauca ārsta cepurīti un aizsedza muti ar lielu masku. Pacienti varēja redzēt tikai viņa acis un ausis. Viņam ne prātā nenāca slēpt savu vīrišķīgo pievilcību. Izteiksmīgais, skaistais

* Kūrortpilsēta Japānā, Sagami liča krastā.

deguns un seksīgi uzliktā maska gandrīz visām pacientēm lika pie-sarkt, un nepagāja ne mirklis, kad viņas jau bija iemīlējušās, nemaz nepadomāja, vai ar savu apdrošināšanas polisi varēs segt ārstēšanās izdevumus.

Sumires māte aizgāja viņšaulē vēl pavisam jauna, trīsdesmit viena gada vecumā. Viņai bija iedzimta sirdskaite. Kad nomira māte, Sumire vēl nebija sasniegusi pat trīs gadu vecumu. Par māti domājot, Sumire atcerējās tikai nenoteiktu ādas smaržu. Vēl bija daži brīnumainā kārtā saglabājušies mātes fotoattēli – kāzu bildes un foto-grāfija, kas uzņemta tūlīt pēc Sumires nākšanas pasaulē. Sumire mēdza izvilkt vecu albumu un vairākkārt aplūkot attēlus. Sumires mātes āriene, maigi izsakoties, neatstāja «dziļu iespaidu». Maza auguma sieviete, ar ikdienišķu matu sakārtojumu, valkāja tērpus, kas radīja neizpratni, neglītā smaidā savilkta seja. Ja viņa būtu mazliet atkāpusies, tad saplūstu ar aizmugurē esošo sienu. Sumire centās atsaukt atmiņā viņas sejas pantus. Varbūt tas līdzētu kādreiz tikties ar māti sapņos. Varbūt būtu iespējams sarokoties, parunāties. Bet neiz-devās atcerēties, jo mātes seja bija tāda, kas, tikko redzēta, tūdaļ aiz-mirsās. Ko nu runāt par sapņiem – pat skaidrā dienas laikā viņa droši vien paietu garām mātei, viņu nepazinusi.

Tēvs gandrīz nekad nedalījās savās atmiņās par nelaiķi. Viņš nebija no tiem, kas ik brīdi gatavi izplūst daudzvārdībā, turklāt jeb-kurā dzīves jomā viņš centās izvairīties no emociju izpausmēm (it kā tās būtu kādas mutes dobuma infekcijas slimības). Sumire arī neatce-rējās, ka būtu kaut ko taujājusi tēvam par savu mirušo māti. Tikai vienu reizi, vēl agrā jaunībā, nezina kāpēc viņa bija uzdevusi jautā-jumu: «Kāda galu galā bija mana māte?» Viņa spilgti atcerējās toreiz-zejo sarunu.

Tēvs, vērdamies sāņus, kādu brīdi domājis un tad teicis: «Viņai bija laba atmiņa un ļoti glīts rokraksts...»

Savāds raksturojums. Pēc manām domām, toreiz viņam vaja-dzēja pastāstīt kaut ko tādu, kas dziļi iegultu jaunās meitenes sirdī.

Vajadzētu bilst vārdus, kas kā karsts avots spētu sniegt viņai mierinošu siltumu un dotu kaut nelielu atbalstu, kļūtu par asi, par pilāru viņas acīmredzot ne visai stabilajā dzīvē uz Saules sistēmas trešās planētas. Sumire, atvērusi lappusi koši baltajā piezīmju kladē, saspringti gaidīja. Diemžēl (tā laikam vajadzētu teikt?) Sumires elegantais tēvs nebija cilvēks, kas spētu pateikt šādus vārdus.

Kad Sumirei apritēja seši gadi, tēvs apprecējās vēlreiz, un pēc diviem gadiem piedzima Sumires brālis. Ari jaunā māte nebija nekāda skaisltule. Turklāt neizcēlās ne ar labu atmiņu, ne glītu rokrakstu. Toties viņa bija sirsnīga un taisnīga. Mazajai Sumirei, kas automātiski kļuva par viņas audzumeitu, tas bez šaubām bija laimīgs notikums. Nē, laime nav pareizais vārds. Jo šo sievieti izvēlējās tēvs. Viņam kā tēvam bija savi trūkumi, bet līdzgaitnieces izvēlē viņš izrādījās ļoti apķērīgs un reālistisks.

Audzumātes mīlestība pret Sumiri bija vienlīdz spēcīga visā ieilgušajā pubertātes periodā. Ari tad, kad meitene paziņoja, ka pamet augstskolu un vēlas nodoties rakstniecībai, par spīti savam atšķirīgajam viedoklim viņa tomēr spēja respektēt meitas vēlmi. Audzumāte allaž priecājās par to, ka Sumire jau no agras bērnības aizrautīgi lasa grāmatas, un visnotaļ atbalstīja šādu laika pavadīšanas veidu. Audzumāte veltīja daudz pūļu, lai pierunātu vīru noteiktā apmērā apmaksāt Sumires tēriņus, līdz viņa sasniedz divdesmit astoņu gadu vecumu. Ja līdz tam laikam viņa nebūs spējusi īstenot savus plānus, tad lai pati tiek galā. Ja nebūtu šāda pamātes atbalsta, Sumire bez graša kabatā, bez nepieciešamās dzīves gudrības un līdzsvara sajūtas droši vien tiktu iemesta mežonīgā, humoru nepazīstošā realitātē, pasaulē, kas, sevi nežēlojot, riņķo apkārt saulei, bet nedod cilvēkiem iespēju uzjautrināties un tīksmināties.

Mīļoto Sputņiku Sumire satika apmēram divus gadus pēc tam, kad bija iesniegusi paziņojumu par izstāšanos no augstskolas.

Noirētajā vienistabas dzīvokli Kičidzjodzi* viņai bija ļoti maz mēbeļu un ļoti daudz grāmatu. Viņa modās pirms pusdienu laika un dienas otrajā pusē ar sparpu, kāds piemīt askētiskajiem kalnu svētceļotājiem, devās pastaigā pa Inokasiras parku. Saulainā laikā viņa apsēdās parkā uz soliņa un notiesāja maizīti, tad, bez mitas kūpinot cigaretes, aizrautīgi lasīja grāmatas. Ja lija lietus vai bija auksts, viņa iegāja vecmodīgajā tējnīcā, kur pilnā skaļumā skanēja klasiskā mūzika. Iekārtojusies uz nobružāta divāna, viņa lasīja kādu grāmatu un sapīkušu seju klausījās Šūberta simfoniju vai Baha kantāti. Novakarē iztukšoja tikai pudeli alus un uzēda kaut ko lielveikalā iegādātu.

Ap vienpadsmitiem vakarā viņa apsēdās pie galda, uz kura bija novietots ar karstu kafiju līdz malām piepildīts termoss, milzīga krūze (tā ar Susuriņa** attēlu, kuru es uzdāvināju viņai dzimšanas dienā), paciņa «*Marlboro*» cigarešu un stikla pelnutrauks. Un, protams, bija arī dators. Katrs taustiņš atveido vienu rakstu zīmi.

Apkārt valda dziļš klusums. Galva skaidra kā naksnīga debess ziemas laikā. Lielais Lācis un Polārzvaigzne atrodas paredzētajā vietā un izstaro pieticīgu gaismu. Viņai ir daudz, ko rakstīt. Daudz, ko stāstīt. Nu vajadzētu atrast pareizo pieeju, karstajām domām un idejām vajadzētu aumaļām plūst ārā kā magmai, citu pēc cita radot intelektuālus, vēl neredzētus daiļdarbus. Cilvēkiem būtu jāierauga, ka radusies «Jauna, reti apdāvināta personība».

Un laikrakstu literārajās lappusēs vajadzētu parādīties vēsi smaidošās Sumires fotoattēlam, bet redaktori cits ar citu strīdētos, kurš pirmais apciemos Sumiri viņas dzīvoklī. Taču diemžēl nenotika nekas tamlīdzīgs. Sumire nespēja radīt nevienu sacerējumu, kam būtu sākums un beigas.

* Tokijas nomales rajona centrālā daļa.

** Tēls zviedru izcelsmes Somijas rakstnieces un mākslinieces Tuves Jansones (1914–2001) darbos, viens no trolīša Mumina labākajiem draugiem.

Taisnību sakot, viņa varēja rakstīt tekstus bez mitas. Sumirei nepie-mita problēma, kas izsakāma vārdiem «rakstīt nespēja». Viņa prata izlikt uz papīra visu, kas sakrājies galvā. Problēma drīzāk bija ārkār-tīgi garais izklāsts. Ja sarakstīts pārāk daudz, tad lieko vajag svītrot, taču tas nemaz nav tik vienkārši. Viņai pašai nebija pa spēkam izšķirt, kas viņas sarakstītajos tekstos ir vajadzīgs un kas ne. Nāka-majā dienā, vēlreiz pārlasot izdrukas, viņai dažbrīd likās, ka ir nepie-ciešams ik vārds, dažbrīd – ka bez uzrakstītā var mierīgi iztikt. Bija arī tādas reizes, kad izmisumā viņa saplēsa un izsvieda visus manu-skriptus. Ja būtu ziema un telpā atrastos kāda apkures ierīce, Sumire varētu panākt, ka kļūst siltāks, rikodamās kā Pučīni operas «Bo-hēma» varone, taču viņas istabā nebija nekādas apkures. Nebija pat tālruņa aparāta, kur nu vēl sildītāja. Nebija arī piemērota spoguļa, kurā sevi aplūkot.

Nedēļas nogalē Sumire ar manuskriptu paciņu rokās mēdza ierasties manā dzīvoklī. Protams, tie bija manuskripti, kam palaimējies – izde-vies paglābties no nežēlīgās slepkavošanas, tomēr arī no tiem sanāca krietna kaudzīte. Tā vien šķita, ka visā plašajā pasaulē es biju vie-nīgais, kam Sumire uzdriktējās parādīt savus rakstudarus. Augst-skolā es biju divus kursus viņai priekšā, arī specialitāte cita, tādēļ sa-skarsmes mums tikpat kā nebija, taču vēlāk, kāda nejauša gadījuma dēļ, mēs diezgan bieži sirsnīgi sarunājāmies. Kādā maija pirm-dienā – tas bija pēc vairākām brīvdienām – autobusu pietātnē, kas atradās augstskolas galveno vārtu tuvumā, es lasīju antikvariātā sa-meklēto Pola Nizāna* romānu. Blakus stāvošā maza auguma mei-tene, pastiepusies uz pirkstgaliem, ielūkojās grāmatā un izbrīnīta jau-tāja, kāpēc šajos laikos tiek lasīts Nizāns? Viņas runasveids bija

* Pols Nizāns (1905–1940) – franču filozofs un rakstnieks.

kareivīgs. Likās, ka viņa vēlētos kaut ko aizspert prom, taču, neatra-dusi neko piemērotu, sāk piesieties ar savu prašņāšanu – vismaz man tā likās.

Sumirei un man bija daudz kopīga. Mūs abus aizrāva grāmatas, lasīt likās tikpat dabīgi kā elpot. Brīvajos brīžos, apsēdušies kādā klu-sākā kaktiņā, mēs ilgstoši pievērsāmies katrs savai lasāmvielai, šķir-dami lapu pēc lapas. Japāņu romāni, ārzemju romāni, gan jauni, gan veci, arī avangardiskie un bestselleri – vārdu sakot, ņemām un lasījām visu, ja vien tas zināmā mērā bija intelektuāls un sajūsmu izraisošs. Mēs varējām dirnēt bibliotēkās vai rakņāties grāmatu kau-dzēs Kandas kvartāla antikvariātos, tādējādi augām dienām pavadot laiku vispriecīgākajā noskaņojumā. Man nebija gadījies tikt ar tik dziļu, daudzpusīgu un kvēlu romānu lasītāju kā Sumire, un to pašu varēja sacīt arī Sumire attiecībā uz mani.

Es absolvēju augstskolu gandrīz tajā pašā laikā, kad Sumire pārtrauca studijas. Pēc tam viņa divas trīs reizes mēnesī ieradās pie manis ciemos. Arī es dažkārt aizgāju uz viņas istabiņu, bet tā acīm-redzami mums abiem bija par šauru, tādēļ viņa biežāk nāca pie ma-nis. Tiklīdz tikāmies, tā uzsākām sarunas par romāniem un apmainī-jāmies grāmatām. Es viņu pacienāju ar vakariņām. Man ēdiena gatavošana nesagādāja nekādas grūtības, bet Sumire bija no tām, kas labāk paliks tukšu vēderu, nekā kaut ko ceps vai vāris. Pateicoties par aprūpēšanu, Sumire pasniedza man dažādas lietīņas no darbavietas, kurā viņa piepelnījās. Piemēram, ja tā bija medikamentu firmas noliktava, tad es saņēmu sešus dučus prezervatīvu. Tiem vēl šobrīd vajadzētu atrasties kaut kur galda atvilktnes dziļumos.

Tajā laikā Sumires sarakstītie romāni (patiesību sakot, to fragmenti) nemaz nelikās tik šausmīgi. Viņa vēl nebija pietiekami ievingrināju-sies rakstīšanā, tādēļ reizēm viņas literārais stils atgādināja lupatu segu, ko, darbodamās pilnīgā klusumā, šuvušas vairākas spītīgas

dāmas, katra ar savu atšķirīgu vēlmi un paradumu. Šāda tendence un viņas maniakāli depresīvais raksturs bija iemesli tam, ka reizēm viņa vairs ne ar ko nespēja tikt galā. Vēl ļaunāk kļuva tad, kad Sumiri pārņēma viena vienīga doma – sarakstīt garum garu «Nevainojamu romānu» 19. gadsimta stilā, pārpilnu ar visvisādām dvēseļu un likteņu atklāsmēm.

Taču par spīti visām problēmām viņas sarakstītās rindkopas izcēlās ar specifisku svaigumu, un tajās bija jaušama patiesa vēlme godprātīgi izklāstīt, viņasprāt, svarīgo. Viņas stilā nebija kāda cita autora imitācijas, turklāt viņa necentās visu sasmalcināt pārgudros, svarīgos gabaliņos. Viņas sacerējumos man pie sirds gāja tieši šis dabiskās rindas, nevis tās, kurās apcirpts patiesais spēks, lai izveidotos tīkama, ērta forma. Viņas rīcībā vēl bija pietiekami daudz laika, lai pagūtu apmest dažus likumus. Satraukums bija nevietā. Kā teikts sakām-vārdā – labi aug tas, kas lēnām audzēts.

– Mana galva ir pārpilna ar lietām, par kurām es vēlētos rakstīt. Nudien, kā neiztukšojama klēts, – Sumire teica. – Dažādi tēli, skati, vārdu drumslas – tas viss manā galvā žilbinoši spīd, ir dzīvs un spraigs. Es dzirdu kliegzienus: «Uzraksti!» Domāju, ka varētu rasties brīnišķīgs stāstījums. Noskaņojums tāds, it kā es pārceltos uz pavisam citu, jaunu pasauli. Bet, tiklīdz apsēžos pie galda, lai uzrakstītu dažas rindas, pēkšņi saprotu, ka pazudis kaut kas ļoti svarīgs. Nekas neizkristalizējas – nav kristāla, ir tikai oļi. Un nekur tālāk es netieku...

Saraukusi pieri, Sumire iesvieda ezerā laikam jau divsimt piecdesmito akmentiņu.

– Varbūt man kaut kā trūkst. Kaut kā ļoti svarīga, kam obligāti jābūt, lai kļūtu par rakstnieci.

Kādu brīdi bija dziļš klusums. Vai tik viņa tādējādi negaidīja manu ierasti triviālo viedokli?

– Senos laikos Ķīnas pilsētas bija apjotas ar augstiem mūriem, kuros ierīkoti vairāki lieli, lepni vārti, – es teicu, mazliet padomājīs. – Cilvēki uzskatīja, ka vārtiem piemīt ļoti svarīga nozīme. Tie bija ne tikai kā durvis, pa kurām cilvēki varēja nākt iekšā un doties ārā; pastāvēja ticējums, ka tajos mājō šīs apdzīvotās vietas dvēsele. Vai, pareizāk, tai vajadzētu tur mājot. Tieši tāpat viduslaiku Eiropā cilvēki veidoja pilsētas sirdi – dievnamu un laukumu ap to. Tādēļ Ķīnā līdz pat mūsu dienām daudz kur saglabājušies vērienīgi vārti. Bet vai tu zini, kā senie ķīnieši būvēja pilsētu vārtus?

– Nav ne mazākās jausmas, – Sumire atbildēja.

– Cilvēki, velkot līdzī kravas ratus, devās uz seniem kauju laukiem, lai tur sameklētu izkaisītus vai apraktus izbalējušus kaulus. Ķīna ir valsts ar garum garo vēsturi, tādēļ nebija nekādu grūtību atrast seno kauju laukus. Kad pie pilsētu ieejām slēja majestātiskos vārtus, tajos iemūrēja savāktos kaulus. Pastāvēja cerība, ka, tādā veidā godināti, kritušie kareivji turpinās sargāt savu pilsētu. Tas vēl nav viss. Kad vārti bija gatavi, ķīnieši atveda pie tiem dažus suņus, ar īsiem dunciem pārgriezta tiem rīkli un ar vēl siltajām dzīvnieku asinīm aplacīja vārtus. Sakaltušo kaulu un svaigo asiņu sajaukums ļaujot senajām dvēselēm atgūt maģisku spēku. Tāda toreiz bija domāšana...

Sumire klusēdama gaidīja stāstījuma turpinājumu.

– Tas pats ir ar romānu rakstīšanu. Kaulu kaudze savākta, un uzbūvēti nez cik lieliski vārti – tomēr tas vēl nenozīmē, ka radies dzīvotspējīgs romāns. Stāstījums savā ziņā nav šīs pasaules manta. Tiek uzskatīts, ka īstam stāstījumam nepieciešamas maģiskas kristības, tikai tā iespējams savīt realitāti ar fantāziju.

– Gribat teikt, ka arī man būtu jāsameklē savs suns, vai ne?

Es piekrietoši pamāju ar galvu.

– Un būs arī jālej siltas asinis?

– Droši vien...

Sumire, lūpas sakniebusi, iegrima pārdomās. Tad atkal iesvieda ezerā vairākus bezspēcīgus akmentiņus.

– Ja iespējams, es gribētu izvairīties galināt dzīvnieku.
– Tam taču ir tikai alegoriska nozīme, – es skaidroju. – Suns patiešām nav jānogalina!

Mēs kā parasti sēdējām uz sola Inokasiras parkā, viens otram blakus. Tas bija Sumires mīļākais soliņš. Mums priekšā pletās ezers. Bezvējš. Uz ūdens virsmas kā pielipušas gulēja kritušās lapas. Mazliet tālāk kāds sakūra ugunsgrūdu. Gaisā bija jaušama aizejošā rudens smarža, tālumā kaut kas skanēja dzirdi jo dzirdi.

– Tas, kas tev nepieciešams, ir laiks un pieredze. Es tā domāju.
– Laiks un pieredze? – Sumire pārjautāja, vērdamās debesīs. – Laiks vienkārši aizrit arvien tālāk pagātnē. Un kas ir pieredze? Par pieredzi nav ko runāt. Es ar to nelepojies, taču tiešām nesirgstu ar dzimumdzīvi. Kādu pieredzi var gūt rakstniece, ja viņa neizjūt dzimumdzīvi? Vai tas nav kas līdzīgs šefpavāram, kas nejut ēstgribu?

– Par tavām dzimumdzīves gaitām man nekas nav sakāms, – es piebildu. – Varbūt tā ir paslēpusies kādā kaktiņā? Vai varbūt devusies tālā ceļojumā, aizmirstot par atgriešanos mājās? Iemilēšanās allaž ir visai neprātīga lieta! Tā pēkšņi atnāk nez no kurienes un sagrauj tevi savā varā. Tas var notikt kaut vai rīt.

Sumire, novērsusi skatu no debesīm, ielūkojās man sejā. – Kā viesuļvētra lidzenumā?

– Varētu teikt arī tā.
Viņa kādu laiku iztēlojās viesuļvētru lidzenumā.
– Vai tiešām gadījies redzēt šādu viesuļvētru?
– Nē, – es sacīju. – Musasino* (varbūt jāsaka – par laimi) nav iespējams vērot istu viesuļvētru.

Kādu dienu – tas bija gandrīz pēc pusgada – notika tieši tā, kā es biju pareģojis, proti, viņa piedzīvoja pēkšņu un neprātīgu mīlestību,

* Lidzenums Tokijas apkaimē.

lidzīgu viesuļvētrai lidzenumā. Iemilējās septiņpadsmit gadus vecākā, precētā sievietē. Tajā pašā Miļotajā Sputņikā.

Mjū un Sumire, apsēdušās blakus pie kāzu mielasta galda, darīja to, ko cilvēki parasti mēdz darīt sabiedrībā, – proti, vispirms nosauca savu vārdu. Sumire savējo ienīda un, ja vien bija iespējams, neviename neatklāja. Bet, ja sarunu biedrs ļoti vēlējas to uzzināt, tad neatlika nekas cits, kā pieklājības pēc apmierināt ziņkāri.

Tēvs reiz bija pateicis, ka vārdu izvēlējusies nelaiķe māte. Viņai ļoti patikusi Mocarta dziesma «Vijolīte», un viņa jau sen esot nolēmusi – ja piedzims meitiņa, tad viņu nosauks šajā vārdā. Sumires dzīvojamā istabā skaņuplašu plauktā glabājās «Mocarta dziesmu izlase» (nav šaubu, ka to klausījusies viņas māte), un bērnībā, rūpīgi uzlikusi uz patafona smago ilgspēlejošo plati, viņa vairākkārt atskaņoja šo melodiju. Elizabetes Švarckopfas dziedājums Valtera Ģizekinga klavieru pavadījumā. Vārdus viņa nesaprata, bet liegās mūzikas skaņas nepārprotami lika nojaust, ka tiek apdziedāts pļavā ziedošas vijolītes skaistums. Sumire ļoti iemīlēja šo iztēloto ainavu.

Vidusskolas gados, sameklējusi savas mācību iestādes bibliotēkā šīs dziesmas atdzejojumu japāņu valodā, Sumire bija šokēta. Dziesmas saturs vēstīja, kā pļavā izplaukušu brīnišķīgu vijolītes ziedu nežēlīgi sabradā nejutīga ganumeita, kas pat nepievērsa uzmanību tam, ka pļavā paliek viņas nomīdīta puķīte. Pat tas, ka tā ir Ģētes dzeja, nesniedza Sumirei ne mierinājumu, ne pamācību.

– Kāpēc mātei vajadzēja nosaukt mani šīs drausmīgās dziesmas vārdā? – Sumire pikti jautāja.

Mjū, izlīdzinājusi uz ceļiem salvetes stūrus un izplūdusi neitrālā smaidā, ielūkojās Sumires sejā. Mjū bija ļoti tumšas acis. Dzidrs dažādu toņu sajaukums, bez dūmakas un duļķēm.

– Vai jūs domājat, ka tā melodija ir skaista?

– Jā. Man šķiet, ka tieši melodija ir skaista.

– Manuprāt, ja mūzika ir skaista, tad ar to jau pietiek. Laikam ir vēlīgi cerēt, ka šajā pasaulē var iegūt tikai patīkamo, skaidro. Jūsu māte droši vien nepievērsa uzmanību dziesmas vārdiem, bet mīlēja tās melodiju, vai ne? Bet, ja jums allaž būs šāds skābs ģimīs, tad neizbēgami saradīsies daudz krunklu!

Sumire centās kaut kā kļiedēt piktumu no savas sejas.

– Iespējams, ka viss notika tieši tā, kā jūs sakāt, tomēr es jutu vilšanos. Vai nav skaidrs? Manis nosaukšana šādā vārdā ir tikai viņas sajūtu izpaušme. Ne jau es pati esmu to izvēlējusies.

– Sumire ir lielisks vārds. Man patīk. – Mjū teica, viegli pieliekuši galvu, it kā vēlēdamās dot mājienu par savu vēlmi aplūkot lietas no citāda leņķa. – Bet, starp citu, vai jūsu tēvs arī piedalās šajā saietā?

Apskatījusies apkārt, Sumire viņu pamanīja. Telpa bija plaša, bet atrast tēva garo augumu nebija grūti. Viņš sēdēja divus galdus tālāk un, pagriezies iesaņus, tērēja ar kādu vizītsvārkos tērtu godprātīga izskata pavecu kungu. Tēva smaids bija tik sirsnīgs un silts, ka varētu izkausēt leduskalnu, tikko tas radies. Lustru apgaismojumā viņa izskatīgais deguns likās maigs kā rokoko laikmeta kameja, un pat Sumire, kas bija pieradusi raudzīties tā skaistumā, nespēja apvaldīt sajūsmu. Viņas tēvs ar saviem smalkajiem sejas pantiem ļoti iederējās šādās oficiālās ceremonijās. Ar savu klātbūtni vien viņš padarīja krāšņāku saietu gaisotni. Viņš bija gluži kā svaiga puķu buķete lielā vāzē vai kā melnais garum garais limuzīns.

Ieraudzījusi Sumires tēvu, Mjū kādu brīdi zaudēja runas spējas. Viņas elpa, kas šalca Sumires ausīs, līdzinājās skaņai, kas rodas, atvelkot samta aizkaru, lai maigā, dabiskā rīta gaisma pamodinātu kādu tev ļoti svarīgu personu. Sumire iedomājās, ka būtu vajadzējis

ierasties ar binokli. Viņa bija pieradusi pie dramatiskās reakcijas, ko tēva ārējais izskats izraisīja cilvēkos – sevišķi vidēja vecuma sievietēs. Kas ir skaistums un kāda tā vērtība? Tie bija jautājumi, kas Sumiri allaž mulšināja. Un neviens nekad viņai nespēja sniegt atbildi. Allaž tas pats nemainīgais efekts.

– Kā tas nākas, ka tev ir tik izskatīgs tēvs, – Mjū ierunājās. – Es to nejautāju tukšas ziņkāres dēļ.

Sumire nopūtās – likās, ka viņai jau nez cik reizi bijis jāuzklausā šāds jautājums, – un atbildēja: – Nekā iepriecinoša tur nav. Visiem, viņu ieraugot, šķiet, ir līdzīgas domas. Cik viņš izskatīgs! Bet meita, salīdzinot ar viņu, nav nekas sevišķs. Te laikam izpaužas tas, ko mēdz dēvēt par atavismu.

Mjū pavērsās uz Sumiri un, mazliet pieliekuši zodu, ielūkojās viņai sejā. Skatījās tik cieši, it kā aplūkotu kādu ļoti iemīļotu mākslas muzeja gleznu.

– Ja jums līdz pat šim laikam tiešām ir tāda sajūta, tad jāsaka, ka jūs kļūdaties. Jūs izskatāties lieliski. Nebūt neesat nepievilcīgāka par tēvu, – Mjū apgalvoja. Un tad pasniegusies ļoti dabiski un viegli piešķārās Sumires rokai, ko viņa bija nolikusi uz galda. – Jūs laikam pati neaptverat, cik pievilcīga esat. – Sumires seja pietvika. Viņas sirds skalī sitās kā trakojoša auļotāja nagi uz koka tilta.

Vēlāk Sumire un Mjū iegrima sarunā. Viņas nesevoja līdzī apkārt notiekošajam. Kāzas bija lieliskas. Dažādi cilvēki cēlās kājās un uzstājās ar runām (arī Sumires tēvs kaut ko sacīja), un piedāvātais cienasts nebūt nebija peļams. Bet Sumirei atmiņā nekas nepalika. Viņa neatcerējās itin neko – vai ēdusi gaļu vai zivi, vai lietojusi dakšīņu un nazi atbilstoši etiķetes prasībām vai varbūt ēdusi ar pirkstiem.

Abas sarunājās par mūziku. Sumire bija klasisko skaņdarbu cienītāja, un viņai jau no bērnības patika klausīties tēva skaņuplašu kolekcijas ierakstus. Abām sievietēm mūzikas izpratnē bija daudz kopēja.

Abām patika klaviermūzika un bija pārlicība, ka tieši Bēthovena 32. sonāte klavierēm ir vissvarīgākais skaņdarbs mūzikas vēsturē. Viņu izpratnē īsts paraugs bija ieraksti, ko Vilhelms Bakhauzs atstājis firmai «Decca», turklāt abas dziļi ticēja, ka tie ir vienreizīgi, brīnišķīgi priekšnesumi, tik burvīgi un dzīvesprieka pārpilni!

Un Vladimira Horovica interpretācijā Šopena skaņdarbi, it īpaši skercos, monofoniskajos ierakstos bez šaubām ir satriecoši. Frīdriha Guldas izpildījumā Debisi prelūdijās ir tik daudz humora un skaituma, bet Ģizekinga spēlētais Grīgs skan vienkārši bezgalīgi mīļi. Svjatoslava Rihtera izpildītais Prokofjeva koncerts skanēja ļoti izjusti, izceļoties ar apbrīnojamu dziļumu atsevišķu tēlu atveidē, tādēļ to būtu jāklausa ļoti uzmanīgi. Vandas Landovskas atskaņotā Mocarta sonāte klavierēm arī bijusi silta, smalku nianšu pārpilna, bet nez kāpēc novērtēta pārlietu zemu.

– Ar ko jūs tagad nodarbojaties? – Mjū vaicāja, beidzot sarunu par mūziku.

Sumire paskaidroja, ka pēc studiju pārtraukšanas laiku pa laikam piepelnoties vienkāršos īslaicīgos darbos, lai varētu nodoties romānu rakstīšanai. Mjū paaugstinājās, kas tie par romāniem. Sumire atbildēja, ka to ir grūti izskaidrot. Tad Mjū apvaicājās, kāda tipa romānus Sumirei pašai patīk lasīt. – Ja uzskaitītu visus, tad sarakstam nebūtu gala, bet pēdējā laikā dodu priekšroku Džekam Keruakam. – Tāda bija Sumires atbilde. Lūk, kādēļ tad arī sākās saruna par «Sputņiku».

Romānus Mjū gandrīz nekad neņēma rokās – izņemot ļoti vienkārša satura darbus, kas tika lasīti, lai aizpildītu brīvo laiku. Viņa pastāstīja, ka nespēj atbrīvoties no pārlicības, ka romānos viss ir sadomāts, tādēļ nejut nekādas emocijas pret personām, kas tajos darbojas. Tā tas bijis jau no senām dienām. Tādēļ viņas lasāmviela aprobežojas ar tādām grāmatām, kurās tiek izklāstīti fakti. Tādām, kas varētu būt noderīgas viņas darbā.

– Ko īsti jūs darbā darāt? – Sumire pajautāja.

– Galvenokārt rūpējos par ārzemju sakariem, – Mjū atbildēja. – Pirms kādiem trīspadsmit gadiem es, būdama vecākā meita, mantoju tēva tirdzniecības firmu. Mācījos, lai kļūtu par pianisti, taču tēvs nomira ar vēzi, mātei bija vāja veselība, turklāt viņa ne visai labi pārvaldīja japāņu valodu, bet jaunākais brālis vēl bija ģimnāzists, tādēļ es kļuva par atbildīgo personu un sāku rūpēties par uzņēmumu. Arī vairāku radnieku iztika bija atkarīga no firmas darbības, tādēļ pats par sevi saprotams, ka es nedrīkstēju ar vieglu roku to pamest.

Tad Mjū, it kā ievērojot pieturzīmi, viegli nopūtās.

– Paša sākumā tēva firmas galvenā nodarbe bija žāvētu dārzeņu un žāvētu zivju, kā arī ārstniecības augu imports no Korejas Republikas, bet tagad preču sortiments ir ļoti plašs, ieskaitot datoru rezerves daļas. Līdz pat šim laikam es oficiāli skaitos firmas vadītāja, bet faktiski visas lietas kārtu mans vīrs un jaunākais brālis, tādēļ man nav nekādas vajadzības tur rādīties un es varu nodarboties ar personīgām lietām, kam nav nekāda sakara ar firmu.

– Piemēram?

– Galvenokārt ar vīnu importu. Paretam organizēju kādus muzikālus pasākumus. Braukāju uz Eiropu un atpakaļ. Šāda veida darījumu veiksmi ļoti bieži nosaka personiskie kontakti. Tādēļ man izdodas kā līdzīgai nostāties blakus pirmklasīgu tirdzniecības kompāniju vadībai. Bet, lai izveidotu un saglabātu šādu personisko attiecību tīklu, nepieciešams ieguldīt daudz darba un laika. Tas ir pats par sevi saprotams, un tomēr... – viņa, it kā vēlēdamās kaut ko atcerēties, pacēla galvu.

– Starp citu, vai jūs runājat angļiski?

– Sarunvaloda nav mana stiprā puse. Varētu teikt, ka iet kā pa celmiem. Bet lasīt gan man patīk.

– Vai ir arī iemaņas datora lietošanā?

– Neesmu apguvusi līdz visiem sikumiem, bet teksta apstrādes programmas pārzinu, un, ja pamācītos, domāju, ka tiktu galā arī ar programmēšanu.

– Un kā ar auto vadīšanu?

Sumire pakratīja galvu. Tajā gadā, kad iestājās universitātē, viņa bija mēģinājusi iebraukt garāžā tēvam piederošo daudzvietīgo volvo, bet ar aizmugures durvīm uzgrūdās balstam un kopš tā laika nav sēdusies pie stūres.

– Bet vai jūs varētu divsimt vārdu ietvaros izskaidrot starpību starp «zīmi» un «simbolu»?

Sumire paņēma uz ceļiem uzklāto salveti, noslaucīja muti un nolika atpakaļ. Sarunu biedrenes jautājums viņai bija pilnīgi nesaprotams. – Zīme un simbols?

– Īpašas nozīmes tam nav. Pateicu tāpat vien, piemēra pēc.

Sumire turpināja kratīt galvu. – Nav ne mazākās jausmas.

Mjū pasmaidīja. – Ja tev nav nekas pretī, gribētu uzzināt, kādas praktiskās spējas tev piemīt. Proti, kur vēl tu varētu gūt tikpat izcilus panākumus kā daudzo romānu lasīšanā, un kas spētu tevi saistīt tikpat stipri kā daudzo skaņdarbu noklausīšanās.

Sumire klusi nolika uz šķīvja nazi un dakšiņu, tad, novērsusies no neizprotamās gaisotnes, kas virmoja virs galda, iegrima apcerē par sevi.

– Tā vietā, lai klāstītu, kas man padodas, vieglāk uzskaitīt lietas, kuras es vispār neprotu. Nemāku gatavot, ar uzkopšanas darbiem arī neveicas. Dzīvesvietā nav nekādas kārtības, bieži pazaudēju mantas. Mūzika patīk, bet pati nodziedāt nespēju neko – absolūts dzirdes trūkums. Rokas neveiklas, pat naglu iedzīt neprotu. Nespēja orientēties virzienos ir graužoša, reizēm nav pa spēkam atšķirt kreiso pusi no labās. Dusmu uzplūdā esmu noskaņota visu lauzt un plēst. Šķīvjus, zīmuļus, arī modinātājpulksteni. Vēlāk to nožēloju, bet tajā brīdī nekādi nespēju savaldīties. Nav absolūti nekādu uzkrājumu. Bez iemesla esmu bikla un kautra, arī draugu tikpat kā nav.

Sumire dziļi ievilka elpu un turpināja:

– Ar datoru varu rakstīt ļoti ātri. Fiziski neesmu spēcīga, bet kopš dzimšanas nav gadījies pārslimot kādu nopietnu kaiti, izņemot cūciņas. Kā par brīnumu, esmu ļoti precīza un nekad nekavēju norunātu

tikšanos. Pret ēšanu esmu vienaldzīga – man nav nedz iemīļotu, nedz netīkamu ēdienu. Televīziju neskatos. Reizēm gadās kaut kas, ar ko varētu paplātīties, tomēr man šķiet, ka tam nav nekāda īsta pamata. Vismaz reizi mēnesī tā tirpst pleci, ka nespēju aizmigt, toties pārējā laikā guļu lieliski. Mēnešreizes pārciešu viegli. Nav neviena bojāta zoba. Pietiekami brīvi čaloju spāniski.

Mjū palūkojās augšup: – Jūs protat spāņu valodu?

Ģimnāzijas gados Sumire veselu mēnesi nodzīvoja pie tēva brāļa, kas tolaik bija tirdzniecības firmas pārstāvis Mehiko. Nolēmusi, ka tas ir izdevīgs brīdis, Sumire pastiprināti apguva spāņu valodu. Arī augstskolā mācījās spāņu valodu.

Mjū, turot pirkstos viņa pokāla kājiņu un liegi grozot to kā mehānisma skrūvi, ierunājās: – Vai jūs būtu ar mieru pastrādāt pie manis?

– Pastrādāt? – Sumire nesaprata, kādu seju šajā brīdī būtu labāk rādīt, tādēļ centās saglabāt to pašu ierasto kaprīzo izteiksmi. – Zināt, man dzīvē ne reizi nav gadījies veikt kādu nopietnu darbu, es nespēju pienācīgi atbildēt pat uz tālruņa zvanu. Es izvairos braukt elektriskajā vilcienā pirms desmitiem no rīta un, kā jūs pati varat saprast, runājot ar mani, neprotu pareizi lietot pieklājības vārdus.

– Tā nav nekāda problēma, – Mjū vienkārši teica. – Vai jums rīt ap pusdienas laiku atrastos brīvs brītiņš?

Sumire refleksivi pamāja ar galvu. Nebija vajadzības ilgstoši prātot, jo brīvais laiks bija viņas galvenais īpašums.

– Nu tad divatā ieturēsim pusdienas. Rezervēšu klusu vietniņu tuvākajā restorāniņā, – Mjū ierosināja. Pēc šiem vārdiem viņa augstu gaisā pacēla sarkanvīna pokālu, ko oficiants atkal bija piepildījis, – vēriģi to aplūkoja, pasmaržoja, tad lēnām nobaudīja pirmo malku. Viņas kustībās bija manāma dabiska elegances, īsta kadence, ko gadiem ilgi slīpējis iekšējais pianists.

– Tad aprunāsimies bez steigas. Bet šodien, izrāvusies no darba, gribu pavadīt laiku bezrūpīgā gaisotnē. Jā, nav skaidrs, no kurienes šis bordo nācis, bet tā garša tik tiešām nav peļama.

Sumire vairs nerādīja skābu ģīmi un vaļširdīgi pajautāja Mjū: – Bet mēs tikai nupat iepazīnāmies, un jūs vēl neko par mani nezināt?

– Jā, varbūt tiešām neko nezīnu, – Mjū piekrita.

– Bet vai jums ir skaidrs, kādā veidā es varētu būt noderīga?

Mjū liegi saviļņoja viņu pokālā un sacīja: – Es jau sen spriežu par cilvēku pēc viņa sejas, un man ir iepatikušies tavas sejas panti un izteiksme. Turklāt ļoti!

Sumirei pēkšņi likās, ka apkārtējais gaiss kļuvis retināts. Viņa juta, ka zem tērpa abi krūšu galiņi spēji piebriest. Pastiepusi roku, viņa pusmehāniski satvēra ūdens glāzi un vienā paņēmienā izdzēra to sausu. Savilcis plēsīgam putnam līdzīgu seju, no mugurpuses pienāca oficiants un iztukšoto glāzi piepildīja ar ūdeni un ledu. Ledus gabaliņu šķindoņa atbalsojās Sumires sabangotajās smadzenēs gluži kā alā iesprostotu laupītāju vaidi.

Man noteikti lemts iemīlēties šajā sievietē, Sumire bija stingri pārliecināta. Par to nebija šaubu, tāpat kā par to, ka ledus vienmēr ir auksts un rozes – allaž sarkanas. Kas ar mani notiks? Šķiet, ka no šīs straumes vairs nav iespējams izrauties. Man laikam liegtas jebkādas izvēles iespējas. Vai vieta, uz kurieni tieku nesta, ir īpaša pasaule, kas vēl ne reizes nav redzēta? Varbūt tā ir sevišķi bīstama? Vai tur mītošais neieciertīs manī dziļu, nāvējošu brūci? Vai tik nepazaudēšu to visu, kas pašreiz atrodas manās rokās? Es taču vairs nespēju to atgūt! Neatliek nekas cits, kā ļauties straumei. Pat tādā gadījumā, ja būtne, kas pašreiz vēl esmu es, pilnīgi sadegtu liesmās un pazustu nebūtībā.

Protams, tikai tagad kļuva skaidrs, ka viņas priekšnojauta bijusi pareiza par simt divdesmit procentiem!